

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2020 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

Przewodniczący sędzia Marcin Miczke (spr.)

Sędziowie sędzia Małgorzata Radomska - Stęplewska

sędzia Anna Kulczewska - Garcia

po rozpoznaniu 15 grudnia 2020 roku w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) w Ł. i z wniosku (...) w O.

przy udziale (...) S.A. z siedzibą w W.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Obornikach z 6 sierpnia 2020 r.

sygn. akt I Ns 19/15

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie:

A. w pkt 1. w ten sposób, że ustanowić na rzecz (...) S.A. służebność przesyłu na nieruchomościach położonych w Ł., gmina O., stanowiących:

a) działki nr (...) o powierzchni 5,7710 ha i nr (...) o powierzchni 12,5000 ha, opisane w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w O. dla podziemnej sieci gazociągu tranzytowego o średnicy 1400 mm i ciśnieniu nominalnym 8,4 Mpa, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej w postaci słupków znacznikowych, o szerokości pasa służebności 1 m na północ od światłowodu i 4 m na południe od osi gazociągu, o przebiegu zobrazowanym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015r., stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia,

b) działkę nr (...) o powierzchni 45,2044 ha, opisaną w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w O. dla podziemnej sieci gazociągu tranzytowego o średnicy 1400 mm i ciśnieniu nominalnym 8,4 Mpa, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej w postaci słupków znacznikowych, o szerokości pasa służebności 1 m na północ od światłowodu i 4 m na południe od osi gazociągu, o przebiegu zobrazowanym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015r., stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia,

a której treścią jest prawo przedsiębiorstwa przesyłowego do posadowienia na nieruchomościach obciążonych gazociągu tranzytowego o średnicy DN 1400, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej w postaci słupków znacznikowych, obowiązek właściciela nieruchomości znoszenia tych urządzeń na nieruchomościach obciążonych oraz prawo przedsiębiorstwa przesyłowego do korzystania z nieruchomości obciążonych w zakresie zgodnym z przeznaczeniem gazociągu, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej, prawo wejścia uczestnika postępowania oraz występujących w jego imieniu podmiotów na teren nieruchomości obciążonej w celu przejścia i przejazdu odpowiednim sprzętem do gazociągu, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej oraz prawie przemieszczania się, przy czym wykonywanie tych uprawnień jest ograniczone do pasa eksploatacyjnego o szerokości całkowitej ok.

10 m, tj. 4 m na południe od osi gazociągu i 1 m na północ od światłowodu, oznaczonego na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015 r., stanowiącej integralną część postanowienia, w celu wykonywania niezbędnych robót związanych z eksploatacją gazociągu, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej zgodnie z przeznaczeniem, konserwacji, wykonywaniu remontów, bieżących napraw, usuwania usterek i awarii oraz modernizacji, przeprowadzania badań, kontroli i przeglądów, za jednorazowym wynagrodzeniem:

aa) w kwocie 5.326 (pięć tysięcy trzysta dwadzieścia sześć) złotych za ustanowienie służebności przesyłu na działkach nr (...), płatnym na rzecz wnioskodawcy (...) w Ł. w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

bb) w kwocie 13.099 (trzydzieści tysięcy dziewięćdziesiąt dziewięć) złotych za ustanowienie służebności przesyłu na działce nr (...), płatnym na rzecz wnioskodawcy (...) w Ł. w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia;

B. w pkt 2. w ten sposób, że ustanowić na rzecz (...) S.A. służebność przesyłu na nieruchomościach:

a) położonej w O., gmina O., stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 15,8200 ha, opisaną w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w O. dla podziemnej sieci gazociągu tranzytowego o średnicy 1400 mm i ciśnieniu nominalnym 8,4 Mpa, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej w postaci słupków znacznikowych, o szerokości pasa służebności 1 m na północ od światłowodu i 4 m na południe od osi gazociągu, o przebiegu zobrazowanym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015r., stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia,

b) położonej w O., gmina O., stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 0,5000 ha, opisaną w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w O. dla podziemnej sieci gazociągu tranzytowego o średnicy 1400 mm i ciśnieniu nominalnym 8,4 Mpa, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej w postaci słupków znacznikowych, o szerokości pasa służebności 1 m na północ od światłowodu i 4 m na południe od osi gazociągu, o przebiegu zobrazowanym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015r., stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia,

c) położonej w K., gmina O., stanowiącej działki nr (...) o powierzchni 8,2000 ha, (...) o powierzchni 7,0000 ha, (...) o powierzchni 6,4000 ha, (...) o powierzchni 15,9000 ha i (...) o powierzchni 43,7000 ha, opisane w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w O. dla podziemnej sieci gazociągu tranzytowego o średnicy 1400 mm i ciśnieniu nominalnym 8,4 Mpa, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej w postaci słupków znacznikowych, o szerokości pasa służebności 1 m na północ od światłowodu i 4 m na południe od osi gazociągu, o przebiegu zobrazowanym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015r., stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia,

d) położonej w K., gmina O., stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 7,4000 ha, opisaną w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w O. dla podziemnej sieci gazociągu tranzytowego o średnicy 1400 mm i ciśnieniu nominalnym 8,4 Mpa, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej w postaci słupków znacznikowych, o szerokości pasa służebności 1 m na północ od światłowodu i 4 m na południe od osi gazociągu, o przebiegu zobrazowanym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015r., stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia,

a której treścią jest prawo przedsiębiorstwa przesyłowego do posadowienia na nieruchomościach obciążonych gazociągu tranzytowego o średnicy DN 1400, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej w postaci słupków znacznikowych, obowiązek właściciela nieruchomości znoszenia tych urządzeń na nieruchomościach obciążonych oraz prawo przedsiębiorstwa przesyłowego do korzystania z nieruchomości obciążonych w zakresie zgodnym z przeznaczeniem gazociągu, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej, prawo wejścia uczestnika postępowania oraz występujących w jego imieniu podmiotów na teren nieruchomości obciążonej w celu przejścia i przejazdu odpowiednim sprzętem do gazociągu, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej oraz prawie przemieszczania się, przy czym wykonywanie tych uprawnień jest ograniczone do pasa eksploatacyjnego o szerokości całkowitej ok. 10 m, tj. 4 m na południe od osi gazociągu i 1 m na północ od światłowodu, oznaczonego na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015 r., stanowiącej integralną część postanowienia, w celu wykonywania niezbędnych robót związanych z eksploatacją gazociągu, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej

zgodnie z przeznaczeniem, konserwacji, wykonywaniu remontów, bieżących napraw, usuwania usterek i awarii oraz modernizacji, przeprowadzania badań, kontroli i przeglądów, za jednorazowym wynagrodzeniem:

aa) w kwocie 10.078 (dziesięć tysięcy siedemdziesiąt osiem) złotych za ustanowienie służebności przesyłu na działce nr (...), płatnym na rzecz wnioskodawcy (...) w O. w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

bb) w kwocie 462 (czteryście sześćdziesiąt dwa) złote za ustanowienie służebności przesyłu na działce nr (...), płatnym na rzecz wnioskodawcy (...) w O. w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

cc) w kwocie 22.691 (dwadzieścia dwa tysiące sześćset dziewięćdziesiąt jeden) złotych za ustanowienie służebności przesyłu na działkach nr (...), płatnym na rzecz wnioskodawcy (...) w O. w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

dd) w kwocie 5.117 (pięć tysięcy sto siedemnaście) złotych za ustanowienie służebności przesyłu na działce nr (...), płatnym na rzecz wnioskodawcy (...) w O. w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia;

C. w pkt 4. w ten sposób, że kosztami postępowania obciążyć wnioskodawców i uczestnika w zakresie poniesionym oprócz kosztów opinii biegłych, którymi obciążyć wnioskodawców i uczestnika w częściach równych po 1/3 każdego z nich i w związku z tym nakazać ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Obornikach od (...) w Ł. 2.508,75 zł, od (...) w O. 4.508,75 zł i od (...) S.A. z siedzibą w W. 5.408,50 zł,

II. oddalić apelację w pozostałym zakresie,

III. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć wnioskodawców i uczestnika w zakresie poniesionym.

Małgorzata Radomska – Stęplewska Marcin Miczke Anna Kulczewska – Garcia

UZASADNIENIE

(...) w Ł. wniosła o ustanowienie na rzecz przedsiębiorcy (...) S.A. z siedzibą w W. na nieruchomościach stanowiących własność (...), położonych w Ł.: oznaczonej jako działka nr (...), opisane w księdze wieczystej (...) oraz oznaczonej jako działka nr (...), opisanej w księdze wieczystej (...) służebności przesyłu, której treścią jest znoszenie istnienia pod powierzchnią nieruchomości obciążonej urządzeń przesyłowych oraz zapewnienie uczestnikowi prawa korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych lub ich instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem za jednorazowym wynagrodzeniem w wysokości ustalonej przez biegłego, płatnym w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie. Nadto wnioskodawca wniósł o zasądzenie od uczestnika na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

(...) w O. wniósł o ustanowienie na rzecz przedsiębiorcy (...) S.A. z siedzibą w W. na nieruchomościach stanowiących własność (...), położonych w: O. oznaczonej jako działka nr (...), opisanej w księdze wieczystej (...) oraz oznaczonej jako działka nr (...), opisanej w księdze wieczystej (...) i w K. oznaczonej jako działka nr (...), opisane w księdze wieczystej (...) oraz oznaczonej jako działka nr (...), opisanej w księdze wieczystej (...) służebności przesyłu, której treścią jest znoszenie istnienia pod powierzchnią nieruchomości obciążonej urządzeń przesyłowych oraz zapewnienie uczestnikowi prawa korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych lub ich instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem za jednorazowym wynagrodzeniem w wysokości ustalonej przez biegłego, płatnym w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie. Nadto wnioskodawca wniósł o zasądzenie od uczestnika na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych (sprawa pierwotnie zarejestrowana pod sygn. akt VII Ns 189/13).

W uzasadnieniu obu wniosków wskazano, iż wnioskodawcy są właścicielami wyżej opisanych nieruchomości, przez które przebiega gazociąg jamalski należący do uczestnika. Wnioskodawcy wezwali uczestnika do zawarcia umowy o ustanowienie służebności, jednak do porozumienia nie doszło.

Uczestnik postępowania (...) S.A. z siedzibą w W. w odpowiedziach na wnioski zażądał ich oddalenia i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, podnosząc zarzut przedawnienia, a na wypadek uwzględnienia wniosków wskazał, jaką treść winny mieć jego zdaniem służebności przesyłu. (k. 65-67, k. 77-80 akt VII Ns 189/13).

(...) w Ł. w piśmie z dnia 10 października 2014r. wskazała, iż domaga się ustanowienia służebności co do nieruchomości stanowiącej działkę nr (...), opisaną w księdze wieczystej (...) oraz nieruchomości stanowiącej działki nr (...), opisane w księdze wieczystej (...), natomiast cofnął wniosek co do działek (...) (k. 431-432), na co uczestnik wyraził zgodę w piśmie z dnia 27 grudnia 2014r. (k. 481).

Uczestnik postępowania w piśmie z dnia 31 października 2019r. zgodził się na ustanowienie służebności przesyłu, wskazując, iż służebności winny zostać ustanowione w pasach o szerokości 1 m na północ od światłowodu i 4 m na południe od osi gazociągu wytyczonych na mapach stanowiących załączniki do opinii biegłego z 23 listopada 2015r., za wynagrodzeniem w wysokościach określonych w opinii biegłej z zakresu szacowania nieruchomości z 13 listopada 2018r., skorygowanej opinią z 18 kwietnia 2019r. oraz w opinii z 3 lipca 2019r. (k. 904-907).

Postanowieniem z 6.08.2019 r. Sąd Rejonowy w Obornikach w pkt:

1. ustanowił na rzecz (...) S.A. służebność przesyłu na nieruchomościach położonych w Ł., gmina O., stanowiących:

a) działki nr (...) o powierzchni 5,7710 ha i nr (...) o powierzchni 12,5000 ha, opisane w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w O. dla podziemnej sieci gazociągu tranzytowego o średnicy 1400 mm i ciśnieniu nominalnym 8,4 Mpa o szerokości pasa służebności 1 m na północ od światłowodu i 4 m na południe od osi gazociągu, o przebiegu zobrazowanym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015r., stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia,

b) działkę nr (...) o powierzchni 45,2044 ha, opisaną w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w O. dla podziemnej sieci gazociągu tranzytowego o średnicy 1400 mm i ciśnieniu nominalnym 8,4 Mpa o szerokości pasa służebności 1 m na północ od światłowodu i 4 m na południe od osi gazociągu, o przebiegu zobrazowanym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015r., stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia,

a której treścią jest znoszenie istnienia na nieruchomościach obciążonych i w przestrzeni pod powierzchnią tych nieruchomości wymienionego wyżej urządzenia przesyłowego oraz prawo korzystania z nieruchomości obciążonych w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzenia przesyłowego lub jego instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem za jednorazowym wynagrodzeniem:

a) w kwocie 5.326 (pięć tysięcy trzysta dwadzieścia sześć) złotych za ustanowienie służebności przesyłu na działkach nr (...), płatnym na rzecz wnioskodawcy (...) w Ł. w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

b) w kwocie 13.099 (trzyście tysięcy dziewięćdziesiąt dziewięć) złotych za ustanowienie służebności przesyłu na działce nr (...), płatnym na rzecz wnioskodawcy (...) w Ł. w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia;

2. ustanowił na rzecz (...) S.A. służebność przesyłu na nieruchomościach:

a) położonej w O., gmina O., stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 15,8200 ha, opisaną w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w O. dla podziemnej sieci gazociągu tranzytowego o średnicy 1400 mm i ciśnieniu nominalnym 8,4 Mpa o szerokości pasa służebności 1 m na północ od światłowodu i 4 m na południe od osi gazociągu, o przebiegu

zobrazowanym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015r., stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia,

b) położonej w O., gmina O., stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 0,5000 ha, opisaną w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w O. dla podziemnej sieci gazociągu tranzytowego o średnicy 1400 mm i ciśnieniu nominalnym 8,4 Mpa o szerokości pasa służebności 1 m na północ od światłowodu i 4 m na południe od osi gazociągu, o przebiegu zobrazowanym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015r., stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia,

c) położonej w K., gmina O., stanowiącej działki nr (...) o powierzchni 8,2000 ha, (...) o powierzchni 7,0000 ha, (...) o powierzchni 6,4000 ha, (...) o powierzchni 15,9000 ha i (...) o powierzchni 43,7000 ha, opisane w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w O. dla podziemnej sieci gazociągu tranzytowego o średnicy 1400 mm i ciśnieniu nominalnym 8,4 Mpa o szerokości pasa służebności 1 m na północ od światłowodu i 4 m na południe od osi gazociągu, o przebiegu zobrazowanym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015r., stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia,

d) położonej w K., gmina O., stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 7,4000 ha, opisaną w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w O. dla podziemnej sieci gazociągu tranzytowego o średnicy 1400 mm i ciśnieniu nominalnym 8,4 Mpa o szerokości pasa służebności 1 m na północ od światłowodu i 4 m na południe od osi gazociągu, o przebiegu zobrazowanym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015r., stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia,

a której treścią jest znoszenie istnienia na nieruchomościach obciążonych i w przestrzeni pod powierzchnią tych nieruchomości wymienionego wyżej urządzenia przesyłowego oraz prawo korzystania z nieruchomości obciążonych w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzenia przesyłowego lub jego instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem za jednorazowym wynagrodzeniem:

a) w kwocie 10.078 (dziesięć tysięcy siedemdziesiąt osiem) złotych za ustanowienie służebności przesyłu na działce nr (...), płatnym na rzecz wnioskodawcy (...) w O. w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

b) w kwocie 462 (czterysta sześćdziesiąt dwa) złote za ustanowienie służebności przesyłu na działce nr (...), płatnym na rzecz wnioskodawcy (...) w O. w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

c) w kwocie 22.691 (dwadzieścia dwa tysiące sześćset dziewięćdziesiąt jeden) złotych za ustanowienie służebności przesyłu na działkach nr (...), płatnym na rzecz wnioskodawcy (...) w O. w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

d) w kwocie 5.117 (pięć tysięcy sto siedemnaście) złotych za ustanowienie służebności przesyłu na działce nr (...), płatnym na rzecz wnioskodawcy (...) w O. w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia;

3. umorzył postępowanie co do działek położonych w Ł. o numerach ewidencyjnych (...);

4. kosztami postępowania obciążył uczestnika postępowania i z tego tytułu zasądzić od uczestnika postępowania na rzecz:

a) wnioskodawcy (...) w Ł. kwotę 5.196,75 zł, w tym kwotę 257 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

b) wnioskodawcy (...) w O. kwotę 3.196,75 zł, w tym kwotę 257 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

c) Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Obornikach kwotę 12.425,80 zł tytułem zwrotu wydatków na opinie biegłych tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.

Apelację złożył uczestnik postępowania. Zaskarżył postanowienie z 6.08.2019 r. w części, tj. w zakresie punktów: 1, 2 i 4. Zarzucił Sądowi Rejonowemu:

1) naruszenie przepisów postępowania w postaci art. 233 § 1 K.p.c. w związku z art. 278 § 1 K.p.c. oraz w związku z art. 13 § 2 K.p.c. poprzez błędną, albowiem sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, ocenę materiału dowodowego, to jest opinii sporządzonej przez biegłego geodetę B. S. z dnia 23 listopada 2015 r. - uznanej za wiarygodny i przydatny dowód w sprawie - polegającą na dokonaniu na podstawie opinii biegłego ustaleń faktycznych w zakresie ilości i rodzaju urządzeń przesyłowych Uczestnika znajdujących się na przedmiotowych nieruchomościach pozostających w sprzeczności z treścią tej opinii - przyjęciu, iż na przedmiotowych nieruchomościach znajduje się wyłącznie gazociąg tranzytowy DN 1400, podczas gdy treść opinii wprost wskazuje, iż na przedmiotowych nieruchomościach znajduje się gazociąg tranzytowy DN 1400, światłowód i infrastruktura towarzysząca,

2) naruszenie przepisów postępowania w postaci art. 233 § 1 K.p.c. w związku z art. 13 § 2 K.p.c. poprzez błędną, albowiem sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, ocenę materiału dowodowego, to jest dowodu z dokumentu w postaci wyciągu z „Instrukcji eksploatacji części liniowej gazociągu tranzytowego Jamał - Europa na terytorium R.P.” - uznanego za wiarygodny i przydatny dowód w sprawie - polegającą na dokonaniu na podstawie dokumentu ustaleń faktycznych w zakresie ilości i rodzaju urządzeń przesyłowych Uczestnika znajdujących się na przedmiotowych nieruchomościach pozostających w sprzeczności z treścią tego dokumentu - przyjęciu, iż na przedmiotowych nieruchomościach znajduje się wyłącznie gazociąg tranzytowy DN 1400, podczas gdy treść dokumentu wprost wskazuje, iż na przedmiotowych nieruchomościach znajduje się gazociąg tranzytowy DN 1400, światłowód i infrastruktura towarzysząca, naruszenia objęte zarzutami nr 1) i 2) miały istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem przełoży się na dokonanie przez Sąd błędnego ustalenia faktycznego, iż na przedmiotowych nieruchomościach znajduje się wyłącznie gazociąg tranzytowy DN 1400 i pominięcie w tych ustaleniach faktu istnienia światłowodu i infrastruktury towarzyszącej, które również stanowią własność Uczestnika,

co z kolei doprowadziło do naruszenia objętego zarzutem nr 3)a),

1) naruszenia przepisów prawa materialnego w postaci art. 305¹ K.c. w związku z art. 305² § 2 K.c. poprzez ich błędne zastosowanie polegające na:

a) ustanowieniu służebności przesyłu wyłącznie na potrzeby gazociągu tranzytowego DN 1400, podczas gdy niniejsze postępowanie dotyczyło ustanowienia służebności przesyłu nie tylko na potrzeby gazociągu tranzytowego DN 1400, ale również światłowodu i infrastruktury towarzyszącej, niezbędnych do prawidłowego korzystania z gazociągu, które to urządzenia zostały objęte pasem służebności przesyłu wytyczonym na mapie sporządzonej przez biegłego geodetę,

b) ustanowieniu służebności przesyłu polegającej na uprawnieniu do korzystania z nieruchomości w zakresie niezbędnym dla dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji, wraz z prawem wejścia i wjazdu odpowiednim sprzętem, z zaniechaniem ujęcia w treści służebności pozostałych czynności, których podejmowanie jest niezbędne dla zapewnienia bezpiecznego i niezakłóconego funkcjonowania urządzeń, tj. eksploatacja, przeprowadzanie bieżących napraw, badania oraz usuwanie awarii, podczas gdy służebność przesyłu powinna zabezpieczać wszelkie potrzeby przedsiębiorcy przesyłowego, a jej treść powinna w sposób pełny określać zakres uprawnień, aby możliwe było prawidłowe wykonywanie służebności w sposób nie wywołujący sporów,

w zakresie orzeczenia o kosztach postępowania i nieuiszczonych kosztach sądowych:

2) naruszenie przepisów postępowania w postaci art. 520 § 2 K.p.c. i art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez błędne zastosowanie polegające na obciążeniu Uczestnika całością kosztów postępowania oraz całością nieuiszczonych kosztów sądowych i nałożenie na Uczestnika obowiązku zwrotu tych kosztów na rzecz każdego z Wnioskodawców oraz na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Obornikach, w sytuacji, gdy równy stopień zainteresowania Wnioskodawców i Uczestnika w wyniku postępowania i brak sprzeczności interesów, przy braku wyłącznej odpowiedzialności Uczestnika za powstanie znacznych kosztów sporządzenia opinii

przez biegłych sądowych, uzasadniały stosunkowe rozdzielenie kosztów postępowania i nieuiszczonych kosztów sądowych pomiędzy stronami i obciążenie tymi kosztami każdego z Wnioskodawców i Uczestnika w częściach równych.

Uczestnik wniósł o:

1) zmianę postanowienia w zaskarżonej części poprzez:

a) ustanowienie na rzecz (...) S.A. służebności przesyłu na nieruchomościach opisanych w pkt 1) lit a) i b) oraz w pkt 2) lit. a)-d) sentencji postanowienia, polegających na prawie korzystania z nieruchomości, w zakresie zgodnym z przeznaczeniem urządzeń w postaci gazociągu tranzytowego o średnicy DN 1400 wraz ze światłowodem oraz infrastrukturą towarzyszącą, w tym na prawie wejścia na teren nieruchomości obciążonej przez Spółkę oraz występujące w jej imieniu podmioty w celu przejścia i przejazdu (w tym także ciężkim sprzętem) do gazociągu, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej oraz prawie swobodnego przemieszczania się wzdłuż pasa eksploatacyjnego o szerokości całkowitej ok. 10 m, tj. 4 m na południe od osi gazociągu i 1 m na północ od światłowodu, oznaczonego na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego B. S. z dnia 23 listopada 2015 r., stanowiącej integralną część postanowienia, w celu wykonywania niezbędnych robót związanych z eksploatacją, konserwacją, modernizacją, remontami, przeprowadzaniem bieżących napraw, badaniami oraz usuwaniem awarii, za jednorazowymi wynagrodzeniami wskazanymi w pkt 1) lit a) i b) oraz w pkt 2) lit. a)-d) sentencji postanowienia,

b) stosunkowe rozdzielenie kosztów postępowania i nieuiszczonych kosztów sądowych i obciążenie tymi kosztami każdego z Wnioskodawców i Uczestnika w częściach równych,

c) zniesienie wzajemne kosztów zastępstwa procesowego,

Uczestnik wniósł także o zasądzenie od Wnioskodawców na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Wnioskodawcy wnieśli o oddalenie apelacji w zakresie objętym zarzutami zawartymi w pkt 3 i 4, natomiast w zakresie zarzutów opisanych w pkt 1 i 2 pozostawili do uznania sądu odwoławczego. Wnioskodawcy zażądali także o zasądzenie na swoją rzecz od uczestnika postępowania kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się częściowo zasadna.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia Sądu Rejonowego i przyjmuje za własne (art.382 kpc). Zabrakło wszakże ustaleń odnośnie tego, co wchodzi w skład infrastruktury towarzyszącej gazociągu, nadto odnoszących się do uzasadnionej treści służebności przesyłu. W konsekwencji częściowo wadliwie została opisana treść służebności, to jest jakich urządzeń dotyczy oraz w zakresie praw przedsiębiorstwa przesyłowego. Rozważania odnośnie prawa materialnego są prawidłowe, z tym, że wnioski z nich wysunięte w kontekście ustalonych faktów, a dotyczące się treści służebności przesyłu są częściowo nieprawidłowe. Nieprawidłowo także Sąd Rejonowy orzekł o kosztach postępowania. Sąd Okręgowy nie przeprowadzał postępowania dowodowego. Mając wszystkie te okoliczności na uwadze nie ma potrzeby powtarzania ustaleń dokonanych przez Sąd I instancji, a wystarczy uzupełnić nieznacznie jego ustalenia, nadto przedstawić stosowną argumentację odnośnie treści służebności przesyłu oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Zatem uzasadnienie postanowienia Sądu odwoławczego ogranicza się do elementów niezbędnych, o których mowa w art.387 § 2¹ kpc.

Zarzucając naruszenie art.233 § 1 i art. 278 § 1 kpc uczestnik postępowania wskazał, że w opisie służebności Sąd Rejonowy nie uwzględnił, że dotyczy ona, oprócz gazociągu, także urządzeń w postaci światłowodu i infrastruktury towarzyszącej, co ma wynikać z opinii biegłego B. S. z 23.11.2015r. oraz z Instrukcji eksploatacji części liniowej

gazociągu tranzytowego Jamał – Europa na terytorium RP (w tym zakresie wnioskodawcy pozostawiają do uznania sądu, nie sprzeciwiają się korzystaniu przez uczestnika z wszystkich urządzeń). Wnioskodawcy pozostawili do uznania sądu uwzględnienie tego zarzutu.

W zaskarżonym postanowieniu Sąd Rejonowy ustanowił służebność przesyłu tylko dla podziemnej sieci gazociągu tranzytowego o średnicy 1400mm, w treści służebności ustalając, że chodzi o znoszenie przez właściciela nieruchomości tego właśnie urządzenia przesyłowego oraz prawo korzystania z nieruchomości przez uczestnika w zakresie odnoszącym się tylko do tego urządzenia. Światłowód pojawia się jedynie przy określeniu szerokości pasa eksploatacyjnego. Sąd Rejonowy ustalił, że przez nieruchomości przebiega gazociąg tranzytowy o średnicy 1400mm, nie ustalił niczego odnośnie światłowodu oraz innej infrastruktury, w szczególności słupków znacznikowych.

Sąd Okręgowy po analizie materiału dowodowego oraz stanowisk wnioskodawców i uczestnika postępowania stwierdza, że z opinii biegłego S. (k.540-545) wynika, że na nieruchomościach znajduje się gazociąg oraz światłowód. Nie wynika z niej jasno, że występuje jakaś infrastruktura towarzysząca i co się na nią składa. Biegły cytuje jedynie wnioskodawców, którzy wskazali we wnioskach, że taka infrastruktura się tam znajduje (k.541). To samo cytuje w opinii uzupełniającej (k.669) W samodzielnych ustaleniach biegłego i we wnioskach jednak nie ma takiego stwierdzenia. Biegły dalej wskazał w opinii (k.541), że urządzenia naziemne – odpowietrzniki, znaczniki i inne znajdują się w strefie pasa eksploatacyjnego. Nie wskazał, na której działce jakie z nich się znajdują. Nie wynika to także z map dołączonych do opinii.

Z fragmentu Instrukcji (k.78-82) wynika, że obok gazociągu posadowiony jest światłowód. Jednak w definicji pasa eksploatacyjnego wskazano, że obejmuje on obszar po obu stronach od osi gazociągu i jego infrastruktury towarzyszącej. Nie wymieniono więc światłowodu, zatem nie stanowi on tzw. infrastruktury towarzyszącej. Z Instrukcji wynika, że występują także inne obiekty w ramach szeroko nazwanego gazociągu nazwane ZZU, ZZZP i ZP, w skład których wchodzi różne obiekty wymienione w Instrukcji np. wieże radioliniowe. Nie wiadomo jednak, czy znajdują się one (poza gazociągiem i światłowodem) na nieruchomościach wnioskodawców. Wszak gazociąg jamalski ciągnie się na długości ponad 4000 km. Z kolei przy opisie pasa eksploatacyjnego wskazano gazociąg i światłowód jako wyznaczniki pasa, nie wskazano innej infrastruktury.

Z pisma uczestnika do wnioskodawcy (...) z 22.09.2011 r. wynika, że w ziemi ułożony jest gazociąg tranzytowy i kabel światłowodowy. (k.25) W odpowiedzi na wniosek (k.65-67) uczestnik nie wskazał, co wchodzi w skład szeroko pojętego gazociągu w zakresie, w jakim dotyczy nieruchomości wnioskodawców. O infrastrukturze towarzyszącej wspominał jedynie w kontekście wyliczania należnego wynagrodzenia, ale ogólnie odnośnie gazociągu jamalskiego, a nie części położonej na nieruchomościach wnioskodawców.

Z umowy z 15.10.1996 r. (k.11-13) wynika, że chodzi o budowę gazociągu tranzytowego wraz z urządzeniami towarzyszącymi, ale jakimi i gdzie położonymi, nie wskazano, odwołując się do pozwolenia na budowę, którego w aktach brak. Z protokołów z wizji terenowej z 16.06.1998 r. wynika, że odszkodowanie dotyczyło także usytuowania „1 słupka znacznikowego”. (k.89-93)

Biegła Ł. M. w zeznaniach na rozprawie 10.07.2014 r. wskazała, że są widoczne słupki znacznikowe (k.370v) i że nie było innych elementów gazociągu poza słupkami k.371.

Z innych dowodów oraz okoliczności pozadowodowych nie wynika nic w kwestii infrastruktury towarzyszącej.

Mając zatem na uwadze przeprowadzoną analizę Sąd Okręgowy stwierdza, że ani z opinii biegłego S., ani z Instrukcji eksploatacji części liniowej gazociągu tranzytowego Jamał – Europa na terytorium RP nie wynika, jaka konkretnie infrastruktura towarzysząca znajduje się na nieruchomościach wnioskodawców. W opisie treści służebności nie można ustalać zapisów ogólnych w rodzaju „infrastruktura towarzysząca”, ale powinno się opisać, co konkretnie znajduje się na nieruchomościach obciążanych. Chodzi bowiem o ustanowienie służebności określonej treści, z której powinno wynikać, jakie urządzenia jest zobowiązany znosić właściciel nieruchomości na jej powierzchni albo pod powierzchnią oraz z jakich urządzeń na nieruchomościach obciążonych może korzystać przedsiębiorstwo przesyłowe.

To, co stanowi tzw. infrastrukturę towarzyszącą, wynika jedynie z zeznań biegłej Ł. M., co potwierdzają także protokoły wizji terenowej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art.386 § 1 w zw. z art.13 § 2 kpc zmienił zaskarżone postanowienie i ustalił treść służebności z uwzględnieniem światłowodu oraz infrastruktury towarzyszącej w postaci słupków znacznikowych.

W zakresie zarzutu naruszenia prawa materialnego – art.305⁽¹⁾ i 305⁽²⁾ § 2 kc uczestnik stwierdził, że powinien mieć prawo do korzystania z nieruchomości w zakresie zgodnym z przeznaczeniem urządzeń w postaci gazociągu tranzytowego o średnicy DN 1400 wraz ze światłowodem oraz infrastrukturą towarzyszącą, w tym prawo do wejścia na teren nieruchomości obciążonej przez spółkę i podmioty występujące w jej imieniu w celu przejścia i przejazdu (w tym także ciężkim sprzętem) do gazociągu, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej oraz prawo do swobodnego przemieszczania się wzdłuż pasa eksploatacyjnego o szerokości całkowitej ok. 10m (4 m na południe od osi gazociągu i 1m na północ od światłowodu) według opinii biegłego S. z 23.11.2015r. w celu wykonywania niezbędnych robót związanych z eksploatacją, konserwacją, modernizacją, remontami, przeprowadzaniem bieżących napraw, badaniami oraz usuwaniem awarii. Czyli oprócz opisanych w postanowieniu praw zażądał prawa do wykonywania niezbędnych robót związanych z eksploatacją urządzeń, wjazdu ciężkim sprzętem, dokonywania badań urządzeń, przeprowadzenia bieżących napraw, usuwania awarii. Zdaniem uczestnika wynika to z Instrukcji eksploatacji części liniowej gazociągu tranzytowego Jamał – Europa na terytorium RP, a zakres potrzebnych uprawnień wskazywał uczestnik w pkt 2 każdej z odpowiedzi na wnioski. Wnioskodawcy się temu sprzeciwili, chyba, że zostanie poszerzony pas eksploatacyjny do 36m.

Sąd Rejonowy przyjął opis uprawnień przedsiębiorstwa przesyłowego z wniosków (...) i (...)w O.. W ogóle nie ustosunkował się do zakresu uprawnień, jakie wskazał uczestnik postępowania w odpowiedzi na wnioski. W tych odpowiedziach uczestnik wyraźnie zakwestionował zakres ustalonej służebności wskazanej we wnioskach i podał, jaki ten zakres jego zdaniem powinien być, z odwołaniem się do „prawomocnego orzecznictwa sądowego”, którego jednak nie zacytował. (k.79).

Z opinii biegłej Ł. M. wynika tylko to, że na nieruchomościach wnioskodawców znajduje się gazociąg tranzytowy o średnicy 1400mm (k.141, 145) Biegła nie ustaliła, że leży w ziemi także światłowód, bowiem Sąd Rejonowy wskazał jej, że powinna przyjąć pas służebności szerokości 10m (postanowienie dowodowe k.120-121), zatem biegła nie prowadziła osobnych ustaleń i ocen odnośnie szerokości pasa eksploatacyjnego, w tym w zakresie odległości od światłowodu. Ustaliła tylko długość przebiegającego przez działki gazociągu (k.164 - protokół z oględzin nieruchomości) i mnożąc razy 10 wyliczyła powierzchnię służebności. W zeznaniach powołanych wyżej opisała natomiast, co składa się na tzw. infrastrukturę towarzyszącą.

Z pisma uczestnika z 10.07.2014 r. (k.338-346) wynika (k.345v), że pole w pasie eksploatacyjnym szerokości 10m jest uprawiane, zatem w strefie bezpośrednio nad gazociągiem, a czynności dokonywane przez uczestnika są wykonywane bardzo rzadko, w znacznej części zdalnie, bez potrzeby wchodzenia na nieruchomość. Żadnych danych o infrastrukturze towarzyszącej.

Zakres koniecznych czynności eksploatacyjnych przedsiębiorstwa przesyłowego koniecznych do właściwego i zgodnego z przeznaczeniem użytkowania gazociągu, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej wynika przede wszystkim z Instrukcji eksploatacji części liniowej gazociągu tranzytowego Jamał – Europa na terytorium RP. Należy jednak mieć ją na uwadze przez pryzmat zasad wyznaczonych w art.305⁽¹⁾ i 305⁽²⁾ kc.

Zagadnienie treści służebności przesyłu, w tym dotyczących gazociągu podziemnego, było przedmiotem wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego i doktryny prawa cywilnego. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 18.04.2012 r. (V CSK 190/11 LEX) wskazał, że pojęcia „korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej” oraz „zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń”, jakkolwiek mają charakter normatywny, są tak ogólne, że w każdym wypadku wymagają wypełnienia przez sądy indywidualną treścią, uwzględniającą jej tzw. czynny charakter. Nie

ulega wątpliwości, że zwroty te wyznaczają zakres przedmiotowy obciążeń, obejmujący nie tylko rodzaj i rozmiar uprawnień przedsiębiorcy, ale i powinność oznaczenia terenu, na którym będą one realizowane. Uszczegółowienie powinno być odpowiednie dla specyfiki przedsiębiorstwa, rodzaju i umiejscowienia urządzeń przesyłowych, obecnego sposobu ich wykorzystywania, działań przyszłych mieszczących się w granicach prawidłowego gospodarowania oraz przewidywalnych potrzeb. W postanowieniu z 9.07.2015 r. (I CSK 629/14 LEX) Sąd Najwyższy wskazał, że „ustalenie tytułu do korzystania z cudzej nieruchomości na rzecz przedsiębiorcy korzystającego z urządzeń przesyłowych prowadzi do ograniczenia prawa właściciela nieruchomości obciążonej i powinno dotyczyć tylko takiego zakresu korzystania z jego nieruchomości, jaki okaże się niezbędny dla osiągnięcia celów, które przedsiębiorca zamierza realizować przy wykorzystaniu tych urządzeń”. Podsumowując dorobek i orzecznictwa sądowego i doktryny prawa M. Jankowska w Komentarzu do art.305⁽¹⁾ Kodeksu cywilnego (teza 18, publ. LEX) wskazuje, że treść służebności przesyłu, co do zasady, będzie polegać na: 1) znoszeniu istnienia na nieruchomości obciążonej urządzenia przesyłowego; 2) prawie do korzystania z nieruchomości w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji, usuwania awarii urządzenia przesyłowego, z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości przez pracowników przedsiębiorcy przesyłowego oraz przez wszystkie podmioty i osoby, którymi przedsiębiorca posługuje się w związku z prowadzoną działalnością, w tym przedsiębiorca będący każdorazowym operatorem sieci, w każdym czasie i terminie, jeżeli wystąpi taka potrzeba. Komentatorka wskazuje, że czasem strony rozszerzają zakres treści służebności także o uprawnienie przedsiębiorstwa do przebudowy urządzenia. Wyraża pogląd, że kwestia ta powinna być regulowana w osobnej umowie, gdy zachodzi potrzeba konkretnej przebudowy. Z kolei J. Gudowski w Komentarzu do tego samego przepisu (teza 4, publ. LEX) wskazuje, że przedsiębiorca może korzystać z obciążonej nieruchomości w granicach określonych przeznaczeniem urządzeń, a więc ich bieżącą eksploatacją, konserwacją i dozorem. Z kolei Pietrzykowski (Komentarz do art.305⁽¹⁾ kc Legalis) wskazuje, że przez korzystanie rozumie się prawo do eksploatacji oraz do utrzymywania urządzeń, bieżącej eksploatacji, dozoru, konserwacji, remontu, modernizacji, usuwania awarii. Z kolei Osajda (Komentarz do art.305⁽¹⁾ kc teza 27 Legalis) wskazuje, że w szczególności treść służebności przesyłu powinna wskazywać rodzajowo czynności, które mogą być podejmowane przez przedsiębiorcę korzystającego z nieruchomości obciążonej. Czynności takie mieszczą się zasadniczo w jednej z czterech kategorii: 1) umieszczenie urządzeń przesyłowych na nieruchomości obciążonej, 2) korzystanie z nich, 3) ich konserwacja oraz 4) usunięcie. W tak określonym zakresie czynności mieści się również wymiana istniejących urządzeń przesyłowych na nowe. Czynnością odmienną rodzajowo od wcześniej wymienionych, która może być elementem treści służebności przesyłu, jest natomiast rozbudowa urządzeń przesyłowych wymagająca zwiększenia dotychczasowego zakresu korzystania z nieruchomości obciążonej.

Mając na uwadze te wskazania oraz okoliczności niniejszej sprawy Sąd Okręgowy częściowo zmienił opis treści służebności w kierunku zaproponowanym przez uczestnika, z pewnymi wszakże wyjątkami.

Nie było podstaw do użycia zwrotu „ciężki sprzęt”, bo sformułowanie o sprzęcie „odpowiednim” jest bardziej uniwersalne. Chodzi o taki sprzęt, jaki ze względu na ustanowione uprawnienia uczestnika wynikające z treści służebności okaże się odpowiedni. Brak przecież definicji ciężkiego sprzętu, więc nie wiadomo, o jaki sprzęt chodzi. Rzeczą uczestnika jest dopasowanie sprzętu do rodzaju wykonywanych czynności spośród tych czynności, które ma prawo wykonywać zgodnie z treścią służebności i w ramach wyznaczonego pasa eksploatacyjnego (pasa służebności) szerokości 10m.

Sąd Okręgowy wyeliminował z opisu służebności także przymiotnik o „swobodnym” przemieszczaniu się, bo on niczego nie oznacza. Przecież skoro uczestnik ma wstęp na pas eksploatacyjny w celu wykonywania czynności eksploatacyjnych, to jasne jest, że może się wzdłuż pasa eksploatacyjnego i w jego szerokości przemieszczać.

Sąd Okręgowy pozostawił uprawnienie przedsiębiorstwa przesyłowego do modernizacji urządzeń, gdyż po pierwsze w tym zakresie nie było sporu. Takiego określenia użyli wnioskodawcy proponując treść prawa służebności, tego określenia użył także uczestnik postępowania w odpowiedzi na wnioski i w apelacji. Jednakże po drugie stwierdzić trzeba, że nie chodzi o rozbudowę gazociągu albo o taką jego przebudowę, która byłaby wykonywana poza obszarem wyznaczonego pasa eksploatacyjnego szerokości 10m oraz taką, która skutkowałaby powstaniem w istocie innego

co do kształtu i wielkości gazociągu i infrastruktury towarzyszącej, a więc zmiany jego kubatury, powierzchni zabudowy, wysokości, długości, szerokości, jak również adaptacji do pełnienia innej, nowej funkcji. Innymi słowy modernizacja gazociągu lub infrastruktury nie może polegać na zwiększeniu dotychczasowego zakresu korzystania z nieruchomości obciążonej. W art.305¹ kc chodzi przecież o korzystanie przez przedsiębiorcę przesyłowego w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń, które znajdują się na cudzej nieruchomości i których to przedsiębiorstwo jest właścicielem. W każdym wypadku chodzi więc o urządzenia określone w dacie ustanawiania służebności, a więc zdefiniowane, opisane co do wielkości, kształtu, położenia i właściwej dla nich charakterystyki. Jest tak nawet w wypadku, gdy przedsiębiorstwo przesyłowe chce dopiero te urządzenia wybudować. Prawo służebności dotyczy więc określonych, konkretnych urządzeń, a nie takich, których właściwości, w tym wielkości, kształtu i właściwej im charakterystyki nie znamy w chwili ustanawiania służebności. Wszak pas eksploatacyjny został wyznaczony jako odpowiedni do istniejących w gruncie urządzeń.

Uczestnik w piśmie procesowym z 16.11.2020 r. wskazał, że chodzi także o przebudowę i rozbudowę gazociągu i infrastruktury towarzyszącej. Modernizacja gazociągu i jego infrastruktury nie może zatem oznaczać jego rozbudowy i przebudowy, w wyniku której powstałyby nowe urządzenia co do kształtu, wielkości i charakterystyki jego istotnych cech. Taka przebudowa bądź rozbudowa urządzeń oznaczałaby w istocie potencjalnie inną treść służebności. Termin „modernizacja” należy zatem rozumieć jako ulepszenie gazociągu lub jego infrastruktury polegającym na jego unowocześnieniu, poprawieniu stanu i zmiany jego cech. W tym zakresie częściowo tylko użyteczne mogą być definicje „modernizacji” na gruncie art. 22g ust.17. ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (np. Komentarz do art.22g ust.17 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych Bartosiewicz, Kubacki publ. LEX), pamiętając, że nie można tych definicji stosować wprost.

Termin „przebudowa” ma swoją definicję w prawie budowlanym. Zgodnie z art.3 pkt 7a) ustawy – prawo budowlane przebudowa oznacza wykonywanie robót budowlanych, w wyniku których następuje zmiana parametrów użytkowych lub technicznych istniejącego obiektu budowlanego, z wyjątkiem charakterystycznych parametrów, jak: kubatura, powierzchnia zabudowy, wysokość, długość, szerokość bądź liczba kondygnacji. Zgodnie z art.3 pkt 3) i 3a) prawa budowlanego gazociąg jest budowlą i obiektem liniowym, a więc obiektem budowlanym. Termin „modernizacja” użyty w zaskarżonym postanowieniu na określenie uprawnień przedsiębiorstwa przesyłowego należy więc rozumieć tak, jak go rozumie prawo budowlane.

Z Instrukcji wynika, że rozbudowa i przebudowa gazociągu i instalacji towarzyszących realizowane są według planu obsługi profilaktyczno-remontowych. Realizowanie według planu obsługi profilaktyczno-remontowych nie oznacza, że przebudowa i rozbudowa wchodzi w skład obsługi profilaktyczno-remontowej. Oznacza tylko, że odbywają się według jej planu, innymi słowy, są do tego planu wciągnięte. Z punktu widzenia natomiast art.305¹ i art.305² kc przebudowa i rozbudowa polegające na powstaniu w istocie nowego gazociągu wymagającego zmiany zakresu korzystania z nieruchomości obciążonej wykracza zasadniczo poza treść służebności. Natomiast przebudowa rozumiana jako modernizacja gazociągu polegająca na wymianie części bądź nawet całości gazociągu lub infrastruktury na urządzenia nowsze, o lepszych parametrach eksploatacyjnych, ale nie polegająca na powstaniu w istocie nowego gazociągu wymagającego zwiększenia dotychczasowego zakresu korzystania z nieruchomości obciążonej nie wykracza zasadniczo poza treść służebności i jest dopuszczalna.

Instrukcja wprowadza bardzo szerokie pojęcie eksploatacji gazociągu jako całokształt działań dotyczących sieci gazowej od chwili wybudowania do likwidacji, decydujących o efekcie jej wykorzystania. Instrukcja posługuje się jednak także pojęciami technicznej eksploatacji SGT (Systemu Gazociągów Tranzytowych) obejmujące czynności obsługiwania operacyjnego SGT (którego nie definiuje) i czynności obsługiwania profilaktyczno-remontowego. Obsługa profilaktyczno-remontowa obejmuje czynności mające na celu podtrzymywanie i odtwarzanie stanu technicznego zgodnie z dokumentacją – przywracanie zdatności użytkowej. Obsługi profilaktyczne to konserwacje i przeglądy, a przeglądy to kontrole i badania, wymiana materiałów eksploatacyjnych i ewentualnie naprawy. Obsługi remontowe są to natomiast czynności organizacyjno-techniczne mające na celu przywrócenie obiektowi stanu zdatności użytkowej. Naprawa to działanie mające na celu odtworzenie utraconego w sposób losowy stanu

zdatności obiektu (usterek i awarii). Wszystkie te definicje zawarte są w pkt 3. Instrukcji pt. Terminologia i definicje. Natomiast o przebudowie i rozbudowie mowa jest w Instrukcji dopiero w osobnym pkt 7.5. To, że rozbudowa i przebudowa gazociągu i instalacji towarzyszących realizowane są według planu obsługi profilaktyczno-remontowych, jak wskazano w tym punkcie Instrukcji, nie oznacza, że, są stanowią czynności profilaktyczno-remontowe. Oznacza tylko, że odbywają się według jej planu, ale są innymi czynnościami. W kwestii przebudowy i rozbudowy chodzi jedynie o to, że są one wciągnięte do planu czynności profilaktyczno-remontowych. Co prawda pkt 7. Jako całość nosi nazwę Zasady eksploatacji gazociągu, ale to nie oznacza, że tylko z tego powodu należy uznać rozbudowę bądź przebudowę za eksploatację gazociągu w rozumieniu bieżącej eksploatacji polegającej na przesyłaniu gazu i uzasadnionej treści służebności ustanawianej na podstawie art.305⁽¹⁾ i następnym kc. Sąd ustanawiając służebności i oznaczając jej treść jest związany treścią Instrukcji w zakresie, w jakim nie wykracza poza zasady wywodzone z treści art.305⁽¹⁾ i następnym kc.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art.386 § 1 w zw. z art.13 § 2 kpc zmienił zaskarżone postanowienie także w zakresie treści obowiązków właścicieli nieruchomości obciążonych i uprawnień przedsiębiorstwa przesyłowego.

Zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art.520 § 2 kpc i art.113 ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych jest uzasadniony.

(...) w Ł. przed wszczęciem niniejszego postępowania prowadziła negocjacje z uczestnikiem w celu ustanowienia służebności przesyłu za wynagrodzeniem w drodze aktu notarialnego. Obie strony były zgodne co do ustanowienia służebności, ale ostatecznie nie porozumiały się w kwestii wysokości wynagrodzenia za służebność. Strony porozumiały się, że wynagrodzenie wyliczy rzeczoznawca majątkowy i taka ekspertyza została wykonana. Tyle tylko, że rzeczoznawca wyliczył wynagrodzenie przy przyjęciu dwóch wersji pasa eksploatacyjnego: o szerokości 10 i 36 m. Wnioskodawca żądał wynagrodzenia w kwocie 53.042 zł, a uczestnik godził się na wynagrodzenie w kwocie 32.647 zł. (korespondencja między tymi stronami k.24-38 i opinia prywatna rzeczoznawcy majątkowego k.39-58)

(...) w O. zaproponowało uczestnikowi w piśmie przedsądowym z 23.11.2011r. ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem. Uczestnik pismem z 17.12.2012 r. nie wyraził zgody na ustanowienie służebności wskazując, że (...) w Ł. wystąpiła do sądu o ustanowienie służebności gazociągu jamalskiego na swoich nieruchomościach, gdzie uczestnik zgłosił zarzut przedawnienia, który powinien zostać najpierw rozpoznany. (k.71-72 akt VII Ns 189/13)

W niniejszym postępowaniu, toczącym się w ramach połączonych spraw z wniosków (...)w Ł. i (...) w O., uczestnik zgłosił zarzut przedawnienia roszczenia. Zgłosił go w obu sprawach w odpowiedziach na wnioski o tożsamej treści. Wnosił zatem o oddalenie wniosków o ustanowienie służebności. Uczestnik kwestionował z ostrożności także zakres służebności wskazany we wnioskach oraz wysokość wynagrodzenia.

Mając to na uwadze Sąd Okręgowy ocenił, że apelacja jest zasadna także w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Sąd Rejonowy bez głębszej refleksji przyjął, że skoro uczestnik odmówił na etapie przedsądowym ustanowienia służebności przesyłu, co spowodowało konieczność wystąpienia do sądu o jej ustanowienie, to koszty postępowania winien ponieść uczestnik. Sąd ten nie wziął jednak pod uwagę, że uczestnik na etapie przedsądowym odnośnie (...)zgodzał się na ustanowienie służebności, ale nie zgodzał się na proponowane przez wnioskodawców wynagrodzenie. W niniejszym postępowaniu (...) uzyskało wynagrodzenie niższe, niż to proponowane przez siebie na przedsądowym etapie. Z tej perspektywy to ze swojej przyczyny ten wnioskodawca musiał wystąpić do sądu o ustanowienie służebności przesyłu. Odnośnie (...) w O. sytuacja wynikająca z dokumentów jest inna, bo uczestnik dopiero w grudniu 2012 r. odpowiedział na pismo wnioskodawcy z listopada 2011 r. Można się jednak domyślać, że skoro (...)i (...)w O. reprezentował ten sam radca prawny, to wynik negocjacji prowadzonej przez (...) miał znaczenie dla negocjacji (...)w O.. Ten ostatni podmiot po piśmie z listopada 2011 r. nie ponaglał uczestnika do złożenia odpowiedzi, a było to w czasie ożywionej korespondencji, jaką prowadził radca prawny R. M. w imieniu (...) z uczestnikiem.

Druga kwestia mająca wpływ na rozstrzygnięcie o kosztach postępowania to stanowiska w toku postępowania. Uczestnik wniósł o oddalenie wniosku z powodu przedawnienia roszczenia, co wskazuje na oczywistą sprzeczność interesów. Zarzut przedawnienia roszczenia okazał się oczywiście bezzasadny. Żądanie ustanowienie służebności przesyłu nie podlega przedawnieniu. (Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2013 r. III CZP 101/12 OSA w Kat. i SO 2013/3/5, OSNC 2013/7-8/89, LEX nr 1275127, OSNC 2013/7-8/88, Biul.SN 2013/2/10, G.Prawna 2013/37/11, Rejent 2013/3/191, nadto np. Komentarz do art.305¹ Kodeksu cywilnego Sikorski LEX)

Trzecia kwestia dotyczy tego, że ostatecznie uczestnik zgodził się z wnioskami o ustanowienie służebności przesyłu, ale strony składały odmienne wnioski tak odnośnie treści służebności, jak i wynagrodzenia za ustanowienie służebności. Wnioskodawcy chcieli ustanowienia strefy eksploatacyjnej o znacznie większej szerokości, bo zamiast 10m chcieli 36m, a nawet 80m. W tym celu wnioskodawcy składali zarzuty do opinii biegłej M. i biegłego S.. Z kolei uczestnik kwestionował wynagrodzenie za ustanowienie służebności, składając szereg zarzutów do opinii biegłej M.. Tak zarzuty wnioskodawców, jak i uczestnika spowodowały wydawanie przez oboje biegłych opinii uzupełniających. Ostatecznie zarzuty wnioskodawców odnośnie szerokości pasa eksploatacyjnego okazały się niezasadne, podobnie część zarzutów uczestnika odnośnie wyliczonego wynagrodzenia. Z kolei same żądania o ustanowienie służebności przesyłu okazały się zasadne, z tym, że ostatecznie w dużej części należało uwzględnić treść prawa służebności według wersji uczestnika postępowania, chociaż nie w całości, która jednakże częściowo pokrywała się z wersją wniosków.

Reasumując, tak wnioskodawcy, jak i uczestnik byli w równym stopniu zainteresowani w wyniku tej sprawy rozumianym jako ustanowienie służebności przesyłu. Różnice dotyczyły częściowo treści służebności oraz wysokości wynagrodzenia. Trzeba zauważyć, że opinie biegłych S. i M. były przeprowadzone w interesie tak wnioskodawców, jak i uczestnika. Dotyczy to także opinii uzupełniających, skoro Sąd Rejonowy zdecydował się na skierowanie dodatkowych pytań do biegłych. Zresztą koszt opinii uzupełniających był znacznie niższy od opinii zasadniczych. (postanowienia o przyznaniu wynagrodzeń za opinie w aktach sprawy, spis wszystkich postanowień na k. k.947-948 akt sprawy. Koszty opinii biegłych stanowią większość kosztów niniejszego postępowania.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie nie można jednoznacznie stwierdzić, że uczestnik postępowania te koszty wywołał albo też, że sąd nie uwzględnił jego wniosków i w związku z tym w kontekście sprzecznych interesów powinien ponieść koszty postępowania w sprawie. Pamiętać trzeba, że zastosowanie art.520 § 2 k.p.c. nie jest obligatoryjne i zależy od wszechstronnego rozważenia okoliczności sprawy. Zresztą punktem wyjścia do rozstrzygnięcia na podstawie tego przepisu jest różny stopień zainteresowania uczestników wynikiem postępowania lub sprzeczność interesów, a nie zakres ostatecznego uwzględnienia żądań. (J. Gudowski Komentarz do art.520 Kodeksu postępowania cywilnego teza 3 LEX) To mając na uwadze Sąd Okręgowy ocenił, że powinien znaleźć zastosowanie art.520 § 1 k.p.c. Zgodnie z zasadą w nim wyrażoną, każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie, co oznacza, że obciążają go koszty tej czynności, której sam dokonał, oraz czynności podjętej (np. przez sąd) w jego interesie. W niniejszej sprawie zatem wnioskodawca i uczestnik ponoszą koszty udziału w sprawie swojego pełnomocnika, nadto opłaty od wniosków i apelacji. Natomiast koszty opinii biegłych, powołanych przeciw w interesie tak wnioskodawców, jak i uczestnika, wnioskodawcy i uczestnik winni ponieść w równych częściach, czyli po 1/3.

Łączny koszt opinii biegłych wyniósł 22.225,30 zł, zatem na wnioskodawców i uczestnika przypada po 7.408,50 zł (w zaokrągleniu do 0,50 zł). (...)w Ł. poniósł zaliczkowo 4.899,75 zł, (...)w O. 2.899,75 zł i uczestnik 2.000 zł. Dlatego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Obornikach należy się od: (...)w Ł. 2.508,75 zł, (...) w O. 4.508,75 zł i od uczestnika 5.408,50 zł. Sąd Okręgowy odpowiednio do tych wyliczeń zmienił zaskarżone postanowienie na podstawie art.386 § 1 w zw. z art.13 § 2 kpc.

W zakresie dalej idącej apelacji Sąd Okręgowy ja oddalił jako bezzasadną na podstawie art.385 kpc.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art.520 § 1 kpc. Uczestnik poniósł opłatę od apelacji oraz wynagrodzenie swojego pełnomocnika, wnioskodawcy ponoszą wynagrodzenie swojego pełnomocnika.

Małgorzata Radomska – Stęplewska Marcin Miczke Anna Kulczewska - Garcia